

Kinderen van toen Senioren van nu

Terug naar school

west-vlaanderen
de gedreven provincie

Een griffel en een lei, een vulpen die genadeloos vlekken maakte, een schrijftje voor schoonschrijven. Veel meer gerief hadden kinderen vroeger niet toen ze op de lagere schoolbanken zaten. En ken je de spelregels van knikkeren, bikkelen of hinkelen? Het zijn een paar van de spelletjes die vroeger op de speelkoer of op weg van en naar school gespeeld werden. Maar toen noemden de kinderen dat met de marbels spelen, pekkelen of tschinkelen.

Op Erfgoeddag kan je de sfeer van je oude school nog eens opsnuiven en herinneringen ophalen in Meulebeke, Tielt en Ruiselede. Er zijn rondleidingen, lesmomenten in oud ingerichte klaslokalen, kinderliedjes en kinderspelen en er is info over de geschiedenis van de scholen met oude klasfoto's, verhalen, ... Ook interviews met kinderen uit de jaren 30, 40, 50 die gefilmd werden in het kader van het erfgoedproject 'Kinderen van toen – Senioren van nu' worden op de verschillende locaties getoond.

Meer info: www.kinderenvantoen.be

Bekijk op de website de foto's uit de oude doos en bezorg ons ook jouw foto's.

Programma

Meulebeke: 13.30 – 18.00

Via een bewegwijzerde fiets- en autoroute kom je langs alle locaties.

Freinetschool De Koorddanser, Baljuw Vermeulenstraat 1

Sommige kinderliedjes en – versjes lijken wel in je geheugen gegrift. Aarzel dus niet en kom meezingen en schrijf je favoriete versje met krijt op een schoolbord. Bekijk ook de vliegers die de kinderen gemaakt hebben en de filmpjes die ze gemaakt hebben tijdens hun bezoek aan de rusthuizen.

School Marialoop, Marialoopsteenweg 55

Je bent nooit te oud of te jong om te spelen. Kom zoals vroeger bikkelen, knikkeren, hinkelen, touwtjespringen, een tol doen draaien... En als je dit niet kan, zal iemand het je wel leren.

School Paanders, Paanderstraat 49

Kom de sfeer van vroeger opsnuiven en neem deel aan een rondleiding door de school en het klooster. Je kan zelfs in de schoolbanken gaan zitten en les volgen zoals vroeger, maar let goed op anders krijg je straf.

Sint-Amandusschool en Sint-Lutgardisschool, Karel Van Manderstraat 33

Leien en griffels, krijt en schoolborden zijn vervangen door computers en smartboard. Neem deel aan een rondleiding en je zal nog beter beseffen hoezeer het onderwijs veranderd is.

Sint-Antoniusschool, Sint-Antoniustraat 3

Volg het uitgestippelde parcours in het Veldschooltje. Hou even halt in een lokaal dat zoals vroeger ingericht is om met oud(e) leerlingen herinneringen op te halen.

Deelnemende organisaties en instanties: Gemeente Meulebeke, Freinetschool De Koorddanser, School Marialoop, School Paanders, Sint-Amandusschool, Sint-Antoniusschool, WZC Ter Deeve WZC Sint Vincentius, Heemkring Molenbeke.

Meer info: cultuur@meulebeke.be, tel. 051 48 80 80

Ruiselede: 13.30 – 17.30

Het Portaal, Nieuwstraat 8.

Ben je opgegroeid in Ruiselede in de jaren 30, 40, 50? Bezorg ons jouw kinderfoto's. We scannen de foto's en bezorgen ze je daarna terug. De gescande foto's komen terecht in het fotoalbum op onze website. Je kan de interviews bekijken die we eind vorig jaar gefilmd hebben met 'kinderen van toen', o.a. Etienne Vandevoorde en Elza Musschoot uit Ruiselede. Probeer ook eens hoe goed je kan bikkelen, knikkeren, hinkelen, touwtjespringen of een tol doen draaien.

Deelnemende organisaties en instanties: Gemeente Ruiselede, Chiro meisjes Ruiselede.

Meer info: cultuur@ruiselede.be, tel. 051 70 84 20

Tielt: 10.00 – 18.00

Huis Mulle de Terschueren, Ieperstraat 42 - 46

Kinderen hadden vijftig jaar geleden niet zoveel speelgoed als nu. Je kan enkele oude stukken speelgoed van Tieltenaars komen bewonderen. Kinderen maakten vroeger ook zelf speelgoed. Ontdek hoe je zelf een vlieger maakt. En al knikkerend, bikkellend, hinkelend komen de herinneringen aan je kindertijd vanzelf naar boven. Daarnaast kan je ook dialectkaarten bewonderen waarop de oude benamingen voor verschillende kinderspelletjes te zien zijn.

Deelnemende organisaties en instanties:

Stad Tielt, Katho Expertisecentrum Erfgoededucatie, KSA Schuiferskapelle, Roede van Tielt.

Meer info: toerisme@tielt.be, 051 42 82 55

Kinderen van toen - Senioren van nu: Terug naar school

In het kader van het intergemeentelijk erfgoedproject 'Kinderen van toen - Senioren van nu' dat door de provincie West-Vlaanderen gecoördineerd wordt, werden 18 getuigen uit Dentergem, Meulebeke, Oostrozebeke, Pittem, Ruiselede, Tielt, Wielsbeke en Wingene geïnterviewd over hun kindertijd. Dit leverde mooie verhalen op over de schoolbanken en de spelletjes die ze speelden. Op Erfgoeddag kan je ze beluisteren op de verschillende locaties.

De lagere school

In tegenstelling tot nu konden de kinderen nog niet lezen of schrijven op het moment dat ze naar het eerste leerjaar gingen. Om te leren lezen werd dikwijls de methode 'aap — noot — mies' gebruikt. Een woordbeeld werd eerst ingeprent en dan in aparte letters gehakt. Ook rekenen stond op het programma. Voorop stond het opdreunen van de tafels van vermenigvuldiging. Met schoonschrijven als grote uitzondering, gebeurde bijna alles in de eerste leerjaren mondeling. De kinderen werden gedrild. Ze moesten ook veel gedichtjes van buiten leren. En aan zangles werd eveneens veel aandacht besteed. Turnles daarentegen beperkte zich tot wat rek- en strekoefeningen op de speelkoer. Vanaf het eerste leerjaar leerden meisjes breien en naaien.

Invloed van de katholieke kerk

Het lager onderwijs was tijdens het interbellum grotendeels in handen van de katholieke kerk. In de jaren na WO II laaide de (tweede) schoolstrijd hoog op en werden ook kinderen ingeschakeld in het politieke getouwtrek. Veel kinderen van toen herinneren zich nog zeer goed de zusters die voor de klas stonden, of zaten. Hun houding was op zijn zachtst gezegd vaak autoritair. Ze riepen. Ze gaven commando's met een ratel in de hand. Al zijn er ook mensen die vooral van de kleuterklas en de eerste leerjaren de bemoederende sfeer onthouden hebben. Bij het katholieke onderwijs hoorden veel bidden, wekelijks of zelfs dagelijks naar de mis gaan, biechten, godsdienstlessen en lessen gewijde geschiedenis. Het zesde leerjaar stond in het teken van de plechtige communie. Wekelijks gingen de kinderen dan naar de lering om de catechismus te leren.

Straffen

Straffen waren bijna dagelijkse schoolkost. Het ging om lijfstraffen zoals slaan met de regel of met de roede, al dan niet op de rand van je klompen op de knieën zitten, aan het haar trekken. Er waren ook vernederende straffen zoals met een lange rode tong of grote ezelsoren op de speelkoer rondlopen. En ook nog straf schrijven. Soms werden kinderen gestraft voor kleine misstappen: achterom kijken babbelen of lachen, een bal op het afdak gooien, ... Niet zelden gebeurde het dat kinderen die thuis kwamen met straf, ook nog eens door hun ouders gestraft werden. Ouders gingen immers bijna altijd automatisch aan de kant van het schoolgezag staan. Jongens vlogen dan, bijvoorbeeld, in het kolenkot voor een tijdje. Dat veroorzaakte bij sommigen traumatische herinneringen. Beloningen waren zeldzamer. Toch herinneren velen zich dat ze voor een 'zendje' alles zouden gedaan hebben.

Schoolgerief en schoolinrichting

Veel schoolgerief hadden de kinderen niet. Om te beginnen een lei en een griffel. Daar hoorde nog een griffeldoos en een sponsje bij. Dit belette kwajongens niet om op de lei te spugen als ze die wilden schoonmaken. Later hadden de kinderen een ruitjesschrift en een lijntjesschrift. Het waren schriftjes van half formaat. Dat was profijtiger. In het lijntjesschrift leerden de kinderen schoonschrijven. De kinderen zaten per twee in houten banken. Vooraan in de bank kon er een glazen inktpot staan. De eerste vulpenpen waren echter het fiere bezit van rijkere kinderen. Vlekken waren bijna onvermijdelijk; vandaar het kladpapier. Het was vooral een ramp als je naast een kind zat dat niet kon stilzitten en dat je geregeld een duw gaf. In het midden van de klas stond een kolenkachel met een buis. Wie dichtbij zat, kreeg het in de winter lekker warm; wie aan de andere kant van de klas zat, zat in de kou. Soms mochten de kinderen dan van plaats wisselen. Kinderen hielpen actief mee aan het onderhoud van de klas en de school: de kachel aansteken, vegen met natte houtwol, stof afnemen, ruiten wassen, trappen kuisen...

Van en naar school

De meeste kinderen gingen te voet naar school, al betekende dat soms meerdere kilometers stappen per dag. Tussen de middag repten ze zich ook nog eens naar huis om te eten. Tijdens de winter overstroomden sommige gebieden en moesten ze een omweg maken. Dan namen ze hun eten mee in een keteltje, met onderin vlees en aardappelen en bovenin soep. Dat brachten ze naar familie die dicht bij school woonde. Daar bleef het op de stoof staan tot de kinderen het 's middags daar gingen eten. De oudere kinderen zorgden onderweg naar school voor de kleinere kinderen van het gezin. En kinderen uit dezelfde buurt stapten samen. Er werd, hoe kan het ook anders, volop gespeeld.

De speelkoer

Op de speelkoer speelden jongens met knikkers en bikkels. Dat de speelkoer volledig of gedeeltelijk uit aarde bestond, was een voordeel want dan kon je immers putjes maken om te knikkeren. Er werd geknikkerd voor prentjes van wielrenners. Of de prentjes werden geruild. De meisjes speelden vaak met de bal of het springtouw. Of ze hinkelden. Zowel meisjes als jongens deden allerlei tik- en loopspelletjes. Rages van tijdelijke aard waren, bijvoorbeeld, de jojo en de hoelahoep. In de winter werd er op de speelkoer al eens een glijbaan gemaakt die bleef liggen zolang het vroom.

Speelgoed

Veel speelgoed hadden kinderen in de jaren 30, 40, 50 niet. Althans niet in vergelijking met kinderen van nu. De mooiste stukken speelgoed kregen kinderen van Sinterklaas, niet bij verjaardagen of andere feestelijkheden. Dat ging dan om: poppen, speelgoedpaardjes op wieltjes, autootjes, een meccano, een trein. Vaak maakten de ouders trouwens zelf dat speelgoed. Of ze spaarden een jaar lang bonnetjes om die te ruilen voor Sinterklaas-speelgoed want veel geld om speelgoed te kopen hadden ze niet. En verder hadden de kinderen enkel wat klein speelgoed. De jongens hadden knikkers, bikkels, een priktol of een voetbal. De meisjes hadden een springtouw of een kaatsbal. Kinderen maakten een deel van hun speelgoed zelf: stekstrovers, een klakkebusse, een schietlap, een boog, een reep, een vlieger. Ze knutselden ook met restjes wol en stof, of met kastanjes.

west-vlaanderen
de gedreven provincie

tielts
plateau

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland